

خلاقیت و نوآوری مدیریتی

مؤلفان:

دکتر اعظم روستائی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، دانشگاه پژوهشگران و منتخبات ایران، کرج، ایران

مرتضی فرامرزی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، دانشگاه پژوهشگران و منتخبات جوان، کرج، ایران

سر شناسه: روستائی، اعظم، ۱۳۵۹

عنوان و نام پدیدآور: خلایق و نوآوری مدیریتی، اعظم روستائی، مرتضی فرامرز

مشخصات نشر: البرز کرج، انتشارات ملرد، ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۱۸۸ ص.

شناسه افزوده: فرامرز، مرتضی، ۱۳۶۳، عضو دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۴۴-۰۸-۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه، ص. ۱۷۹-۱۸۲

موضوع: مدیریت نوآوری، خلایق، تحول سازمانی

رده‌بندی یو بی: ۶۵۸/۴۰۶۳

رده‌بندی شنگر: ۸۱۳۹۵/خ/۹/HD۴۵۰

شماره کتابخانه ملی: ۴۵۰۸۴۵۲

نام انتشارات: ملرد

نام کتاب: خلایق و نوآوری مدیریتی

مولفان: دکتر اعظم روستائی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج باشگاه پژوهشگران

و نخبگان جوان، کرج، ایران

مرتضی فرامرز، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج باشگاه پژوهشگران و نخبگان

جوان، کرج، ایران

صفحه آرا: فاطمه پور امیری

طراح جلد: مرتضی فرامرز

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۴۴-۰۸-۸

چاپ: موسسه فرهنگی هنری روزنه روجیم

دفتر پخش مرکزی: تهران، ایرانشهر شمالی، کوچه مهاجر، پلاک ۱۶

Nashr.melerd@gmail.com

۰۹۱۲۵۶۴۸۸۰۲

فهرست مطالب

۱۲	 مقدمه
۱۳	 پیش گفتار
	فصل اول
۱۶	 پیشینه تاریخی
۱۶	 معنای لغوی و اصطلاحی خلاقیت و نوآوری:
۱۶	 معنای لغوی
۱۷	 معنای اصطلاحی:
۱۷	 الف: تعریف خلافت از دیدگاه سازمان
۱۹	 ب: تعریف خلافت از دیدگاه روانشناسی:
۲۰	 ج: تفاوت خلاقیت و نوآوری:
۲۱	 نابودی خلاقیت
۲۱	 نابودی درونی یا خودی خلاقیت
۲۲	 نابودی بیرونی خلاقیت
۲۳	 موانع نوآوری عباتنداز:
۲۴	 کارایی خلاقیت در مدیریت:
۲۶	 الف: نقش و اهمیت خلاقیت و نوآوری از جنبه فنی
۲۷	 رشد خلاقیت و نوآوری
۲۷	 رشد دادن خلاقیت و نوآوری:
۲۸	 روشهای تفکر:
۲۹	 فرایند خلاقیت
۳۴	 انگیزش به خلاقیت و نوآوری
۳۵	 چگونگی رغبت دادن به خلاقیت:

۳۸	فنون ایجاد رغبت به خلاقیت:
۳۸	الف: توفان مغزی:
۳۸	ب: فن اشتراک مساعی:
۳۹	ج: فن تحلیل سیستمی:
۳۹	د: فن نشست غیر رسمی یا پویایی گروهی:
۴۰	ه: ارتباط اجباری:
۴۱	و: گیهای افراد خلاق:
۴۳	مقایسه مدیران خلاق با غیر خلاق:
۴۳	الف: ویژگیهای مدیران کار آفرین:
۴۳	ب: ویژگیهای مدیران متولی حفظ وضع موجود:
۴۴	نتیجه:
۴۵	پی نوشت:

فصل دوم

۵۰	تعاریف نوآوری:
۵۰	مقدمه:
۵۳	تعریف خلاقیت:
۵۳	تعریف خلاقیت از دیدگاه روانشناسی:
۵۷	عوامل بازدارنده خلاقیت:
۵۹	تعریف نوآوری:
۶۱	تعریف های نوآوری از دید چند سازمان:
۶۴	موانع نوعی نوآوری و خلاقیت کدام اند؟
۶۵	تفکر عمودی: (VERTICAL THINKING):
۶۶	موانع برای نوآوری:
۶۷	راهکارهای عملی برای رفع موانع موجود:

۶۹	انگیزه ها:
۶۹	تعریف شکوفایی:
۷۲	چگونه استعدادها را شکوفا کنیم:
۷۳	ضرورت و اهمیت خلاقیت و نوآوری
۷۳	الف: نقش و اهمیت خلاقیت و نوآوری از جنبه فردی
۷۳	ب: نقش و اهمیت خلاقیت و نوآوری از جنبه سازمانی
۷۴	عبارت خلاقیت
۷۴	عاریف نوآوری
۷۵	تفاوت خلاقیت و نوآوری
۷۵	تصورات مدیر و ناطق راجع به خلاقیت
۷۶	فرآیند خلاقیت
۷۶	عوامل موثر بر خلاقیت (اماییل ۱۹۸۸)
۷۸	مهارتهای لازم برای تفکر خلاق (اثر بخش (به صورت فردی)
۸۰	ویژگی های افراد خلاق
۸۰	تاثیر خلاقیت فردی روی سازمان
۸۱	خلاقیت گروهی
۸۲	ایده پردازی گروهی
۸۲	کارهای لازم برای ایجاد خلاقیت و نوآوری گروه
۸۳	مدیریت تیم های خلاق
۸۴	نقش مدیر در پرورش خلاقیت
۸۵	خصوصیات مدیران خلاق
۸۶	ویژگی های سازمان خلاق
۸۸	محیط سازمان نوآور
۸۹	موانع خلاقیت

پیشنهادهای ۹۷

نتیجه ۹۹

فصل سوم

مدلهای نظام ملی مدیریت نوآوری جهت ارتقای شاخصهای نوآوری

و افزایش توان تولید فناوری ۱۰۱

مقدمه ۱۰۱

پیشینه تاریخی ۱۰۲

انحطاط نظام ملی مدیریت نوآوری ۱۰۵

شاخصهای عملکرد فناوری ۱۰۶

چارچوب مدیریت نوآوری ۱۰۸

سیر تحول نوآوری ۱۱۱

موج اول : دیدگاه شایسته ۱۱۱

موج دوم : نوآوری تکنولوژی ۱۱۲

موج سوم : نوآوری صنعتی ۱۱۲

موج چهارم : نظام نوآوری ۱۱۳

موج پنجم : نوآوری علمی ۱۹۹۳ ۱۱۳

ارزیابی نوآوری ۱۱۴

ارزیابی نقش علوم و فناوری در ارتقای کیفیت زندگی ۱۱۸

نتیجه ۱۲۰

فصل چهارم

نوآوری استراتژیک ۱۲۴

مقدمه ۱۲۴

پیشینه تاریخی ۱۲۵

لزوم نوآوری : ۱۲۵

۱۲۷	فرم های متفاوت نوآوری
۱۲۸	نوآوری استراتژیک
۱۳۰	نتایج نوآوری استراتژیک
۱۳۱	فرایند نوآوری استراتژیک
۱۳۳	۱- تجسم کردن و تشریح استراتژی موجود
۱۳۵	۲- ایجاد ایده ها
۱۳۸	عناوین کلیدی نوآوری استراتژیک
۱۴۱	رویکردهای سستی رویکرد نوآوری استراتژیک
۱۴۳	نتیجه

فصل پنجم

۱۴۵	ارزشیابی خلاقیت و نوآوری و عملکردهای آن در تمام سطوح جامعه
۱۴۵	مقدمه
۱۴۷	تعریف خلاقیت:
۱۴۷	تعریف نوآوری:
۱۴۸	واژه نوآوری Innovation
۱۴۸	سازمان خلاق:
۱۴۸	موانع برای نوآوری
۱۵۱	فرضیه اصلی:
۱۵۱	فرضیه های فرعی:
۱۵۱	فرایند ایده تا بازار
۱۵۶	نوآوری استراتژیک
۱۵۷	نتایج نوآوری استراتژیک
۱۶۰	نتیجه

فصل ششم

۱۶۲	فرآیند ایده تا بازار
۱۶۲	مقدمه
۱۶۸	فرایند ایده تا بازار
۱۷۰	روش دروازه ای - مرحله ای (Stage Gate Process)
۱۷۴	شرکت IBM
۱۷۵	شرکت نوتال
۱۷۶	شرکت گوگل
۱۷۶	شرکت سارم
۱۷۷	نتیجه
۱۷۹	منابع فارسی
۱۸۲	منابع لاتین

مقدمه

در دنیای دگرگونی ها اگر ما نتوانیم خود را با سیر شتابان تحولات سازگار سازیم و دانش، محصول یا خدمت جدیدی برای عرضه نداشته باشیم، دچار زوال خواهیم شد. تولید دانش و فناوری دستاورد خلاقیت و نوآوری

است

از دلایل عدم بروز خلاقیت در سازمان ها، نبود یک سیستم مدون جهت آموزش خلاقیت، عدم وجود محیط سازمانی مناسب برای ایجاد خلاقیت و مدیریت نامناسب خلاقیت می باشد. برای تبدیل سازمان به یک سازمان خلاق و نوآور نیز به ارائه روش ها و راهکارها و تدوین الگوی مناسب و بومی حس می شود. بر این اساس در این کتاب با مطالعه گسترده مبانی تئوری، کتب و مقالات مربوط و با بررسی الگوهای موجود تجربه شده در سازمان های سرآمد و سازمان های داخلی، حذف مشترکات، راهکارهایی برای ایجاد خلاقیت فردی، گروهی و سازمانی ارائه شده و تکنیک های خلاقیت مورد استفاده در هر کدام مشخص گردید و موانع ایجاد خلاقیت در هر مورد ذکر شد، نقش های مدیریت نیز در پرونده خلاقیت تبیین شد و در نهایت مدلی جهت ایجاد خلاقیت و نظام مند کردن آن بر طبق اجزاء و عوامل خلاقیت ارائه گردید.

پیش گفتار

خلاقیت میلی ذاتی است که در وجود انسان به ودیعه نهاده شده و انسان مظهر خلاقیت الهی است (مطهری، ۱۳۷۲). تحولات پرشتاب جهانی در عرصه علم و صنعت، جوامع بشری را بر آن داشته تا با نگرشی جدید به دارایی های غیر عینی، در صدد افزایش توانایی هایی خود برای همگامی با این پییرات باشد. در حقیقت سکون و بی حرکتی در دنیای متغیر امروز به برای یک سازمان و چه برای یک کشور در هر اندازه که باشد، نتیجه ای جز نابودی به همراه نخواهد داشت. امروزه خلاقیت و نوآوری نه به عنوان یک نیاز بلکه به عنوان شرط بقاء هر سازمان یا جامعه تلقی گردیده و بر آموزش و تربیت مهارت های لازم در بکارگیری این استعداد ویژه بشری تاکید بسیار شده است. "کلیدی ترین مساله در جامعه ما و تمام جوامع در حال توسعه، خلاقیت است. یعنی مساله ای که با آن درست برخورد نشده است. خلاقیت نه ژنتیکی است و نه مربوط به نژادی خاص، بلکه اکتسابی است. حتی در کشورهای پیشرفته نیز اگر سیستم های خلاق آنها از کار بیافتد، از رفاه و عقب می افتند و نابود می شوند لذا تنها راه نجات کشورهای در حال توسعه خلاقیت است و راه دیگری ندارند." (خوشنویس، ۱۳۸۷)

بدیهی است برای همگامی یا این تحولات، ارائه ایده ها و نظریه های جدید و باز سازی علوم مختلف امری اجتناب ناپذیرمی باشد و خلاقیت (علیرغم قدمت تاریخی آن) به عنوان شاخه ای جدید در علوم بشری به

معنای مجموعه توانایی ها و خصیصه هایی که منجر به ارائه کیفیت های تازه ای از مفاهیم و معانی گردیده و منشاء ابتکارات و نوآوری ها می باشد مطرح است. خلاقیت از جنس تفکر بوده و یک توانایی محسوب می گردد، در نتیجه قابل پرورش یافتن و یا در صورت عدم توجه، محکوم به تحلیل رفتن است.

معمولاً از آموزش خلاقیت، پی بردن افراد به ذاتی بودن آن در عین حال تاثیر پذیری سحر ف آن از محیط اطراف و امکان پرورش آن در تمامی انسان ها بدون در نظر گرفتن سن، جنس، تحصیلات و یا شغل می باشد.